

vilo podeželsko politikasterstvo. Zato je potrebno, da se razmerje med cerkvijo in državo uredi. Cerkev namreč zahteva, da naj preveča vse delovanje in vzgojo krščanski duh. To je sicer ideal, ki pa ima žal politično pozadino. Naš preprost kmetiški človek je sicer radoveden, ne pa toliko ukaželjen. V tej besedi razumem toliko, da se tisti, ki je ukaželjen, se tudi ravna po nauku in da pretvarja teorijo v prakso. To se pa godi le z jako malim odstotkom. Mnogo mnogo prekoristnih predavanj ostane brez uspeha med štirimi stenami. Država zanemarija ljudsko prosveto v svojo škodo. Če se izdajo milijoni in milijoni za šolstvo, bo uspeh vedno minimalen, ker ni razmerje med šolo-obiskujočo mladino in odraslimi pravo. Trebali bi precejšnjih kreditov za narodno prosvetno delo za odrasle in potem bil bi uspeh tudi viden.

Tako pa ostanejo učitelji in duhovniki javni miloščinarji. Zadnji so v toliko na boljšem, da so razni prispevki res darovani od srca, dočim iztisne za iste prepotrebni denar davčni vijak. Kot lep dokaz ljudske nenaklonjenosti prosvetni stvari navajam sledeče: Dne 8. decembra 1922 sem začel z gospodniškim tečajem v Adlešičih. Predavanja in vaje naj bi se vršile vsaki četrtek od 6. ure naprej in ob nedeljah popoldne. Obisk je bil dovoljen, ker se je udeležilo vsakokrat vsaj 24 do 27 poslušalk. Ker pa je bilo treba skrbeti v četrtek za svečavo in ob nedeljah za kurjavo, sem se obrnil do občine, da mi pomaga. Župan mi je odgovoril, da ni sredstev na razpolago. Če bi bil pa zahteval od deklet, da naj plačajo svečavo, bi — izostale. Hotel sem pritegniti tudi okr. zdravnika, da nam predava o tuberkulozi, ki je opasno razširjena. Okr. glavvarstvo v Črnomlju je dovolilo. A zdravnik dobi menda 70 Din za službeno pot, dočim ga stane voz 150 Din. Obrnil sem se zopet na občino, če bi preskrbela voz za predavatelja samo za nazaj. Odgovor je bil zopet negativen. Žrtvujem nedeljo in četrtek zvečer, materijalnih žrtev pa prenesti ne morem. Zato sem se obrnil na vlado, da mi dovoli par sto kron podpore. Odgovor je ta, da se bo določilo po završetku vseli tečajev, koliko bi prišlo v poštev. Če bi meni ne bilo za stvar, bi že danes ne bilo več tečaja, tako pa ga vzdržujem ob svojih stroških dalje, ker vidim lep napredek. Apelirati na dekleta pa ne morem, ker sicer jim vzamem veselje. Pomagati se ne da nič, ker je narod pri svoji znani primitivnosti in revščini tako vzgojen.

Taki tečaji so jako praktični in koristni, ker se nudi v njih široko polje. Vendar pa je treba zadeti pravo pri vsem tem: čas, razmera. Zima je za narodno prosvetno polje kot nalašč. Mladina ne ve v dolgih zimskih večerih kaj začeti in če nismo pri predavanjih preveč dolgočasni, utegnemo biti večeri poleg poučnega tudi zabavni.

Za moške je pa pomlad primerna. Narava se vzbuja. Novo življenje diha povsod — novo delo se odpira. Zato z mladeniči ven na vrtove, v gozd in livade, med vinograde in na žitna polja! Dvigajmo zaklade narave, odkrivajmo ukaželjnemu svetu skrivnosti narave!

Na deželi mora pri prvem začetku odnasti povsod drugod vdomačena formalnost. To ni za naše gorske vasi, ki jih je sama preprostost. V današnjih časih je stik inteligence s preprostim ljudstvom vse bolj potreben, kot je bil v birokratskih avstrijskih časih. Zato se mora pritegniti vsa zlasti podeželska inteligenca prosvetnemu delu. Zakaj ne bi predaval davčni uradnik o davkih in v njegovo stroko spadajočih stvareh? Zakaj ne bi prišel gozdarski nadzornik med ljudi in jim povedal kaj v svoji stroki.

Danes rabimo veliko število potujočih predavateljev, ki pridejo v zadnjo gorsko vas.

Naš človek vidi železnico in pošto, ceste in mostove, urade — a misli da vse to mora biti in da vse to samo nastaja.

Predočimo preprostemu človeku anarhijo do dna in revolucijo na eni strani, skrivnost fabrikacije navadnega pipa ali kose na drugi strani, da se oživi v delo.

Protj demagogiji je treba nastopiti z vso brezobzirnostjo, ker ta je največja nasprotnica ljudske prosvete!

Božo Račič.

Naša gospodarska organizacija.

—g Članarina in darila za učiteljski konvikt. Tov. Josip Lapajne iz Cerkelj 20 Din; tov. Milan Pavlovec in Cerkelj 20 Din; Šolsko vodstvo v Št. Jerneju 7 Din; Šolsko vodstvo v Kostanjevici 40 Din; Šolsko vodstvo v Šmarjeti 20 Din. Hvala!

—g Rezervni sklad. Prostovoljni organizacijski davek — 1923. »S tem, da organizacija svojo vedno rad podpiram ljubim in častim svoj stan, mu vrata v svobodo odpiram.« — 60 Din: Ciril Mikl — Ljutomer Bravo, tudi v »Lotmerku« se nas večkrat spomnite! 25 Din: J. Smole — Sv. Gora, Zdravo, vrla tovarišica! 10 Din: Gorjanšč deklič. Bravo, Vi poite — aimo — »narej«, jaz bom sekundiral! Zdravo! — Današnji izkaz 95 Din. Prej izkazanih 3410 Din. Skupaj 3505 Din. — Ivan Petrič. Ljubljana VII. Gasilska cesta 172.

—g. V pojasnilo. Tov. Fr. Skulj je poročal na pokrajinski skupščini v Ptuj o »Socialni ustanovi učiteljstva Slovenije«. To poročilo je dalo povod par članom »Učit. samopomoči«, da so me vprašali, »če se zdaj društvo Učit. samopom. razpusti in preneha z nabiranjem novih članov.« Tem in vsemu članstvu »Učit. samopomoči« toliko v pojasnilo: »Učit. samopomoč živi in uspešno dela že 25 let; o razpustu ni govora. Danes je 544 članov, število pa še ni zaključeno. Posmrtnina znaša za zdaj 1088 Din. Agitacija za društvo se vrši nemoteno naprej, vsak dan sprejemamo nova prijava. Če nam pridobi vsak član le 2 nova člana, bo posmrtnina okrog 3300 Din. Tovariši in tovarišice! Skrbite, da bodo dobili Vaši dediči res izdatne posmrtnine!

UČITELJSKA SAMOPOMOČ.

(Poročilo načelnika Iv. Kocijančiča na društvenem zborovanju v Ptuj, dne 8. julija 1923.)

Tovarišice! Tovariši! Zadnji redni občni zbor je bil pred tremi leti — 27. avgusta 1920 v Mariboru. Na tem občnem zboru so se odločili za **nova društvena pravila**. Občni zbor je pooblastil društveni odbor, da sprejmeta pravila predloži politični oblasti v odobrenje. V septembru leta 1920. je pravila odbor odposlal. Ministrstvo za notranje zadeve oddelek za Slovenijo jih je odobrilo z odlokom z dne 3. oktobra 1921. št. 10.475.

Obveščanje učiteljstva. O tem se te učiteljstvo obvestilo po »Učit. Tovarišu« z dne 10. novembra 1921. št. 46. To obvestilo se je donatisnilo v 600 izvodih, katere je razposlal odbor vsem društvenikom in predsednikom okrajnih učiteljskih društev. Podobno obljavo v cirilici, to je v srbohrvaščini je priobčil »Učit. Tovariš« v 49. številki. To donatisneno obljavo so prejela uredništva vseh učiteljskih listov, ki izhajajo v naši državi.

Razširjeni delokrog. Z novimi pravili si je društvo razširilo svoj delokrog na vso državo, obenem pa času primerno uredilo posmrtnine — zamenilo krone v dinarje z živahno agitacijo po časopisih, notam okrajnih učiteljskih društev in po edincev je vabilo vse dobromisleče tovariše in tovarišice v svoj društveni krog. Število članov se je večalo od dne do dne. To nam pokaže s številkami naslednji

statistični pregled:

Članstvo.	
Koncem l. 1920 je bilo	233 članov,
1921 » »	218 »
1922 » »	508 »
do danes v l. 1923 » »	544 vpisanih
	33 sprejetih
	skupaj 577 članov.

Posmrtnine.

V l. 1920 se je izpl. Din	837.50
1921 » » » »	581.—
1922 » » » »	6437.—
do danes v l. 1923 » » » »	4161.—

Denarni promet.

V l. 1920	Din 2871.71
1921 » » » »	5969.79
1922 » » » »	26937.93
do danes v l. 1923 » » » »	18137.51

Društvena imovina.

Koncem leta 1920	Din 3605.21
1921 » » » »	3195.80
1922 » » » »	9347.14

Pokojni člani.

V zadnji poslovni dobi je imela bela žena-smrt bogato žetev. Iztrgala je iz naše srede

v l. 1920	6 članov,
1921 » » » »	6 »
1922 » » » »	10 »
do danes v l. 1923 » » » »	3 »

torej skupaj 25 članov, kar je približno skoro ena tretjina vseh umrlih članov — do danes 85 smrtnih slučajev.

Zahvale. Uspešna društvena agitacija je imela več podpornikov, katerih ne smemo prezreti. Uredništvo »Učit. Tova-

riša« je dalo v svojem listu vsak čas in radovolje prostora našim agitacijskim noticam, priobčevalo smrtnne slučaje in navodila za pravilno plačevanje pristojbin. Vse to pa brezplačno, kar še posebno povdarjam. Tovariši-nabiralci in tovarišice nabiralke so prav pridno in ponekod s prav lepimi uspehi priporočali, vabili in vpisovali nove prijavence za »Učit. samopomoči«. Predsedniki okrajnih učiteljskih društev so priporočali naše društvo svojim članom in stavliali večkrat na dnevni red pogovor o »Učit. samopomoči«. Vsem navedenim in nenavedenim činiteljem ki so nam na ta ali oni način pomagali širiti društveni krog, se v imenu »Učit. samopomoči« najpriščneje zahvaljujem. Prosim na vse te in vse one, ki so dobre volje, da nam ostanejo ob strani tudi v bodoče z besedo in dejanji.

Pregled računov. Blagajniške knjige in letne računske sklepe so vsako leto pregledali in odobrili računski pregledovalci: za leto 1922. v seji dne 25. februarja 1923.

Izredni občni zbor. Ker se je v letu 1921. tov. Ivan Šmajdek iz Krtine vsled boleznj odpovedal predsedstvu, je izredni občni zbor dne 28. decembra 1921 v Ljubljani izvolil za načelnika tov. Ivana Kocijančiča, učitelja v Ljubljani. Tovariš Šmajdek je 9 let predsedoval društvu, oskrbel v l. 1920. nova društvena pravila in storil prav mnogo za dovoljni društveni razmah. Odbor mu je poslal dne 29. januarja 1922 pismeno zahvalo. Dovolite mi na še da se mu za mnogoletno uspešno delo v društvu zahvalim tudi na tem mestu.

Odborove seje. Društveni odbor je imel v letu 1920. dve v letu 1921. eno, v letu 1922. pet in v letu 1923. do danes tri seje. Vsi odborniki so brezplačno vršili svoje dolžnosti za kar jim izrekam društveno zahvalo.

S tem bi bilo moje poročilo za zadnje trietno poslovno dobo končano.

1898.—1923 Dovolite mi pa, da podam še kratek pregled o »Učit. samopomoči«. oziroma njeni predhodnici »Jubilejni samopomoči« od nje rojstva do danes. Prav v teh dneh stona »Učit. samopomoči« v 25. jubilejno leto svojega postojanja.

Ustanovitelj. V letu 1898. so agilni tovariši iz »Zaveze« ustanovili podporno društvo »Jubilejno samopomoči«. Predsednik Zaveze tov. Luka Jelenc, takrat nadučitelj v Št. Juriju pri Kranju je sestavil pravila, katera je potrdilo deželno predsedstvo v Ljubljani, dne 4. julija 1898, št. 3001. V oktobru leta 1898 je pričel društveni odbor sprejemati člane.

Primerjave. Ob koncu prvoletne poslovne dobe je ime'o društvo 183 članov, danes 577 članov. Prvi član — Avgust Kleč iz Ljubljane — je pristopil 4. oktobra 1898, zadnji — Jelena Čuček v Grincih — dne 24. junija 1923. Dediči za prvega umrlega člana — Ana Krajnik iz Kobarida — so prejeli gl. 183.— to je Din 91.50 posmrtnine, za zadnji 85. smrtni slučaj — Vida Skalovnik iz Rajhenburga — pa Din 1016.—

Društveni predsedniki. I. Avgust Kleč, učitelj v Ljubljani od julija 1898 do 23. septembra 1899:

II. Jakob Dimnik, šolski ravnatelj v Ljubljani od 23. septembra 1899 do 11. septembra 1900:

III. Fr. Ks. Trošt, nadučitelj na Igu od 11. septembra 1900 do 16. julija 1912 (do smrti):

IV. Jakob Dimnik, šolski ravnatelj v Ljubljani kot podpredsednik do nove volitve v avgustu 1912:

V. Ivan Šmajdek učitelj na Krtini, od avgusta 1912 do 28. decembra 1921:

VI. Ivan Kocijančič, učitelj v Ljubljani, od 28. decembra 1921 do danes.

Društveni odbor. Društveni odbor šteje 5 odbornikov in 3 računske pregledovalce. Pri rojstvu našega društva so bili v odboru in še danes vrše ves čas nepretrgano in brezplačno vse delo sledeči člani: Podpredsednik šolski ravnatelj Jakob Dimnik, odbornika viš. šol. nadzornik Engelbert Gangl in učitelj Juraj Režek, računsko pregledovalca ravnatelj meščanske šole Luka Jelenc in sadjarski nadzornik Franc Črnagoj; nad 20 let pa odbornik licejski prof. Albert Sič. Vsem tem delavnim članom čestitam k 25letnemu plodnosnemu jubileju, se jim v društvem imenu najiskrenejše zahvaljujem in jih prosim da še nadalje posvečajo svoje moči obstoju in procvitu »Učit. samopomoči«.

Priporočilo in sklep. Kar ni sposobnega za življenje premine, umre: vse slabotne urvene, usahne. Prvi ustanovniki Učit. oziroma Jubilejne samopomoči so ji

noloži i ob rojstvu v zibelko zadosti življenjskih sil, da ni omagala na trnivi poti. Krepko se je razvijala, rasla, vabila in zbirala člane. Ublažila pa je tudi mnogo gorja, posušila mnogotero solzo. Smoter na, katerega so si začrtali društveni ustanovniki ob rojstvu danes še ni dosežen. Mnogo je še tovarišic, tovarišev in njih soroz ki danes še niso v našem društvu. Skušajmo pridobiti in privabiti tudi te v naš krog! Stopajmo krepko naprej do končnega smotra: V eni hiši — ena družina!

SOCIALNA USTANOVA UČITELJSTVA SLOVENIJE.

(Poročal t. F. Skuli na pokrajinski skupščini UJU v Ptuj, dne 8. julija 1923.)

Vsak stan bo le takrat vršil svojo nalogo vzorno, kadar bo imel tako socialno staljšče, da bo lahko posvetil vso svojo strokovno znanost in delo svojemu poklicu. Dr. Krek.

Kako je v tem pogledu z učiteljskim stanom? — Tam daleč za gorami se v prvih jutranjih urah črtajo po nebu lahni, komaj vidni prameni vsahajoče zarje, ki obeta dnevno svetlobo. Kje je še roznata zarja, kje vriskajoči prameni toplih solčnih žarkov, ki bodo posvetili po naših planjavah, po naših domovih, očarali naše oči, razsvetlili naša srca, vili v naše ude živahnost in čilost, ki jo zahteva od nas vsemu človeštvu neobhodno potrebno kulturno delo! — Temni, mračni, polni nevšečne vlage so naši dnevi, težke so kretnje naših udov, mračen je naš pogled, ni solca v naših srcih, naše duše se tresejo neprestano zločestih, grozečih strahov. Naše misli so često obrnjene na sto in sto potov, katerih nobena ne vodi k cilju našega zvanja, temveč do cilja, doseči ono materijelno sredstvo, s katerim bi mogli odgnati zločeste veše skrbi, ki mučijo naše duše, s katerimi bi mogli razenati temne obake, da se skopliemo z vsem svojim bitjem in žitjem v zlatih pramenih blagodejnih solčnih žarkov. — Dolga je še doba do tiste lepe bodočnosti, težka, trniva je še pot in bojim se, da ne krene še preje na Kalvarijo, na katero nas povede morebiti stanovska neorientiranost ali pamanjkanje časovne zavedenosti.

Dolgo dobo let gledam nadvse naporno borbo, krut boj našega stanu. Vidim ga v silnem metežu z onimi sovražnimi močmi, ki nam branijo prestopiti prag, za katerim razprostira svet socialnih dobrin v zemeljski raj, kjer otrajo nežne roke socialne pravičnosti, ljubezni, usmiljenja in tolažbe solze bednim in trpečim. Se li nam posreči odpreti vrata, se li nam posreči prestopiti ta prag, se li nam posreči ustaliti se na solčnih poljanah socialne pravičnosti?!

Dolga in težka je pot, toda ne strahimo se. Naše delo, naš napor, podkrepjen z trdno vero in neomajnim upanjem, bo zmogel vse. Ne roke križem, v polnem razmahu, v drznih kretnjah naprej do cilja!

Učiteljstvo si je v teku dolge vrste let ustvarilo veliko, dokaj trdno in v mnogih ozirih blagodejno organizacijo, za katero nas zavidajo skoraj vsi stanovi. Svoje duševne sile je osredotočilo v oni veliki pokret, ki je pridobil stanu med drugimi stanovi ugled in uvaževanje. Bila je to dolgoletna mučna borba za priznanje. Ne smemo se čuditi, da se je v tej borbi pozabljal na poedince, saj je težil ves napor usmerjenja v prvi vrsti za tem, da se dvigne ugled stanu kot celote. — Treba je bilo pokazati narodu ustvarjajočo silo stanu. Organizacija si je ustvarila iz lastne duševne sile samobitno stanovsko orientacijo na strokovno znatvenem polju s tem, da je dvignila med svojimi člani pedagoško in didaktično vedo. To je bila prva faza in sad boja. Osnovala si je gospodarska podjetja kakor: tiskarno, posojilnico, Samopomoč in in drugo. To je bila druga faza še večjega in pomembnejšega pokreta; a slednjič mora priti kot plačilo za ves trud in boj doba socialnih naprav, kojih bodo deležni vsi člani velike organizacije.

Vse naprave in institucije, ki jih ima učiteljstvo danes, ki si jih je pridobilo z velikim trudom in požrtvovalnostjo imajo v socialnem pomenu sekundarni pomen, ker ne nudijo v splošnosti onih socialnih dobrin, katerih bi bil deležen lahko posameznik v slučaju potrebe in sile. — Vzemimo tiskarno. Lepo in veliko podjetje, mogočna trdnjava naše organizacije in stanu, ima neoporečno velike zasluge za organizacijo in stan; nima, in po svojem ustroju tudi ne more imeti za vsakega posameznika posebnega socialnega pomena, ker nudi le malemu številu učiteljstva materijalen hasek — in še to le v obliki trdega zasluzka. To je idealno podjetje, odvisno od velike požrtvovalnosti dela učiteljstva, ki pa seveda visoko dvi-

ga naš ugled in obenem učvrstuje našo organizacijo. Večjega pomena za posameznika osebno, v socialnem smislu je Učiteljska posojilnica, ki prav rada prisloži v potrebi in nadlogi socialno potrebni s posojilom na pomoč. In če končno pohvalno omenjam samaritansko ustanovo Samopomoči ter zbirko za učiteljski konvikt, sem omenil vse, kar imamo v organizaciji, ki meri več ali manj na institucije socialnega pomena.

Učiteljska organizacija pa ne sme ostati samo pri tem, kar je, temveč napočila je ona doba, ko bo treba misliti na one socialne institucije, ki bodo vsake-mu posamezniku naše velike organizacije nudile zlasti ob urah potrebe, težav in nadlog primerno pomoč, uteho in lajšanje telesnih in duševnih bolečin. — To kar imamo, vzdržujmo in negujmo ter vskljknimo z našim Bosancem: »Imamo nekaj, hvala Bogu i za to!« — toda naše delo se tu ne sme ustaviti, naprej, višje, gorj na solčno planjavo, v kraljestvo socialnih dobrin.

Moralno je sicer vezana država lajšati ob priliki nezgod in trpljenja naše bolečine, lajšati nam naše gorje, toda tista vez je dostikrat, zlasti ob naši politični razoranosti — preperela in ne drži, odvisna je od pičlega fonda vladnega budžeta.

Spričo velikega števila naših socialnih potreb in nadlog, spričo naše velike organizacije bi ne bilo modro, še manj koristno zanašati se na vladno pomoč. Naša stremjenja morajo iti v tem globlje, intenzivnejše s pogledom na široko in v daljavo, da z magično silo privedemo vse člane našega stanu k skupnemu socialnemu delu in do razumevanja reka: »Pomagaj si sam in Bog ti pomore«.

Na socialnem polju je treba nujnega dela, ker nas sicer prehite dogodki in dejstva, prehite nas socialni problemi, ki se pojavljajo zlasti med trpečimi masami celega sveta. S polno paro je treba zlasti našemu stanu delati na tem polju. Tudi naši organizaciji se je na tem polju treba zganiti, da nastopimo pota, ki so za današnje čase in socialne odnose posameznikov neobhodno potrebna.

O mizernem našem stanju — kaj bi govoril! Beda in pomanjkanje vsepovsod. Najbridkejši je položaj naših članov v slučaju bolezni in smrti. Smrtnega kvartala ni več in kakor vsa znamenja kažejo, tudi več ne bo, pa če bi bilo kaj, bo e malenkost. Ko položi bolezni na bolniško posteljo tovarišico, tovariša, mu ne zbolj le telo, tudi duša omahne polna zločestih skrbi in misli. In ko zamahne smrt v učiteljski rodbini s svojo koso, tedaj prevzame preostale obup. Ničesar ni, grenke solze po izgubi ljubega potencira gorje bede in pomanjkanja. — Treba zdravnik, bolnice, operacije, leka. Odkod, kako?! — Duša se trga očetu, materi, ko gleda kako gine nadvse ljubljeno dete brez pomoči — in vendar bi se ga rešilo lahko, če bi bila pomoč tu. — Kal bolezni se ji zajeda v skrbi in dela strpljeno telo. Vidi rešitev: Tam na obali sinje Adrije vsaj dva, bodisi en mesec počitka in zopet bi bila zdrava, čvrsta, polna agilnosti, s koliko ljubeznijo bi delala dalje. Pa zaklenjena so vrata — ni ga, ki bi jih odprl, zato gine in izgine. — Tako v družini, tako pri samcih, samicah našega stanu. In slednjih, kdo se usmili, kdo ima čutečo dušo zanje? Kje je samaritanska roka, ki bi jih negovala. Če nimajo sredstev, gorje jim, kadar jih položi bolezni v posteljo.

To poglavje bi bilo dolgo, dolgo do neizčrpnosti. Glejte in tu je sedaj naše polje, tu čaka težko a hvaležno delo — ne samo naše organizacije, temveč vsega učiteljstva. Če se učiteljstvo že na stanovsko političnem polju res ne more najti pri skupnem delu, tu se lahko snide in tesno združi, ker socialno vprašanje je vsem skupno.

Kaj imamo v tem pogledu mi? Ničesar. Delavci imajo svoje zavarovalnice, oskrbovalnice, železničarji svoj socialni fond, rudarji svoje bratske skladišča in v novejšem času tudi posli svoje zavarovalnice in vsi, vsi, ki imajo vsaj po socialnem zboljšanju svojega bitja in žitja, le mi, učiteljstvo — inteligent med inteligenti — nima do danes kljub svoji veliki organizaciji ničesar, ki bi imelo vsaj nekaj leka za njegov bedni socialni položaj ob priliki potrebe in nadlog. Premišljal sem mnogo o tem nedostatku naše organizacije, videl sem pomanjkljivost in rečem, da dosihdob je vsaj deloma odpustljiva brezbriznost na socialnem polju, toda odlašati se ne sme in ne more več že radi tega, ker je ogroženo naše zdravje, stanovski ponos.

Mislil sem mnogo o socialnem pokretu naše organizacije in slednjič sem si osnoval načrt k rešitvi perečega vprašanja. Zamislil sem si stvar tako-le: »Učiteljstvo Slovenije si ustvari kakor vse

druge institucije iz nič — svojo socialno ustanovo, iz katere bo črpal vsak posameznik ob času sile in potrebe lek svojim ranam. Naložimo si v ta namen prostovoljno davek, ki ga bo izplačila oblast odtegovala od naših plač tako, kakor vsak drugi davek. Ta davek se steka v Socialno ustanovo učiteljstva Slovenije (okrajšano »Suus« — kar pomeni »Svoj«). Ta skupni davek pod imenom »Suus« upravlja in nadzoruje Upravni svet in Nadzorstvo Suusa, ki sta izvoljena po celokupnem učiteljstvu Slovenije. — Poudarjam, da bi bila ta izvedba prav lahka. O tem sem preje razpravljal z najmerodajnejšimi činitelji, ki so mi tehnično izvedbo osigurali. Brez posebnih stroškov in truda bi se to vršilo zlasti že radi tega, ker bi se ta davščina odmerjala in odtegovala pri studencu, to je pri nakazalnih plač. V tem primeru bi odpadli vsi stroški upravnega aparata, ker bi mesečno le ena položnica za celokupni prispevek učiteljstva Slovenije zadostovala. — Vprašanje nastane, ali naj bi bil ta davek obvezen, ali neobvezen. Oboje je lahko, toda z gotovimi razlikami. Če se uvede obvezen davek za »Suus«, tedaj potrebujemo v to svrhu zakona; v neobveznem primeru pa se izvrši to v obliki društva. Slučaj obveznosti bi bil izdatnejši in obširnejši, drugi slučaj lažje izvedljiv in prostejši. Na obširnosti in izdatnosti bi pa sigurno pridobil, čim bi se članstvo zavedalo velike socialne pomembnosti te ustanove. Za svojo osebo bi se ogreval za drugi primer že radi tega, ker vem, da so še tovariši in tovarišice, ki v svojih dobrih socialnih razmerah ne pojmujejo ali ne bi hoteli poimovati te socialne ustanove in bi s svojim zabavljanjem in prerekanjem več škodili, kakor s svojimi doneski koristili. Vendar pa sem uverjen, da jih bo tek časa vse privedel v hišo »Suusa«. — Kdo naj bi bil deležen, oziroma obvezen član Suusa? Vsak aktiven, bodisi definitiven ali provizoričen državen učitelj, učiteljica v Sloveniji osnovnih, meščanskih, strokovnih šol, vrtcev in zavetišč. Da je vse žene učiteljice in pa vsi oni upokojeenci in upokojenke, ki bodo svoj pokoj nastopili po ustanovitvi Suusa.

Namen Suusa je pomagati z denarnimi zneski članom v nesrečah in nezgodah, izplačati določeno svoto v slučaju smrti ustanoviti glavnicu, s katere pomočjo bi se mogla udeležiti vsa socialna vprašanja v zdravstvenem oziru, kakor: zdravljenje po bolnicah, kopalniških, sanatorijih in slednjič ustanavljanje učiteljskih domov. — Seveda je to širok program, ki bi se dal le v teku časa popolnoma rešiti. Dolžnosti članstva bi bile dovoliti mesečni prispevek od svojih plač. Ta dolžnost bi jih vezala za gotovo dobo let. Po projektu, ki sem ga izvršil, sem določil dobo 15 let. Po preteku te dobe, odpade vplačevanje. Oženjeni bi bili dolžni plačevati tudi za svoje žene, kar je samo obsej umljivo. Članstvo bi imelo vse pravice do Suusa, tedaj prejemati v slučaju potrebe, nezgod in nesreče denarne podpore, kakor bi jih določil v to izdelani statut, da je do vseh socialnih dobrin, ki bi jih nudil »Suus« in seveda aktivno ter pasivno volilno pravico v Upravni svet in Nadzorstvo.

Dohodki »Suusa« bi bili: redni mesečni prispevki članstva, darila, zbirke, ustanove, dohodki prireditvev, volila itd. To bi bilo le v glavnem nekaj obris zamisljene »Suusa«. — Vse drugo je stvar statuta, ki ga imam sicer izdelanega, toda nimam namena podrobno izvedbe danes obravnavati, ker bi to potrebovalo dokaj časa in tehtnega razmišljanja.

Nadaljevanje v torkovi, kongresni številki.



Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!



Zadnje vesti.

PODALJŠANJE VELJAVNOSTI ŽELEZNIŠKIH IZKAZNIC.

Zaradi izletov je ministr. saobračaja podaljšalo veljavnost žel. izkaznic za državno progo do vključno 12. avgusta, ravnateljstvo južne železnice pa do 15. avgusta.



Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu!



Iz naše stanovske organizacije.

Iz glavnega odbora UJU v Beogradu.

- +glo Član Glavnog odbora UJU.
1. Predsednik: Milutin Stanković, urednik Nar. Prosv. in učitelj iz Beograda;
 2. Podpredsednica: Jelisaveta Vavra, učiteljica iz Zagreba;
 3. Podpredsednik: Milan V. Popović, učitelj-ref. min. prosvete;
 4. Tajnik: Antonije Mladenović, učitelj iz Beograda;
 5. Blagajnik: Steva U. Dorđević, učitelj u penziji iz Beograda;
 6. Članovi: Mih. Jović, učitelj u penziji iz Beograda;
 7. Mih. Stanojević, učitelj u penziji iz Beograda;
 8. Vlada K. Petrović, učitelj iz Beograda;
 9. Jov. P. Jovanović, šef kabineta min. prosvete;
 10. Savka Radičevićeva, škol. nadzornica iz Beograda;
 11. Mih. Stefanović, učitelj iz Vrnja;
 12. Milan Smiljanić, škol. nadzornik iz Zaječara;
 13. Spasoje H. Popović, učitelj iz Bitolja;
 14. Marko Simonović, škol. nadz. iz Skoplja;
 15. Mićo Vukčević, učitelj iz Podgorice;
 16. Sava Semić, učitelj iz Mostara;
 17. Nedeljko Lazarević, učitelj iz Sarajeva;
 18. Ivo Radovanović, škol. nadz. iz Splita;
 19. Anton Gnuš, ravnatelj iz Doła kod Hrastnika;
 20. Rista Sušljic, učitelj iz Sarajeva;
 21. Jova Ilić, učitelj iz Sarajeva;
 22. Josip Škavić, prof. učit. škole iz Zagreba;
 23. Anton Tunkl, učitelj iz Zagreba;
 24. Aleksandar Devčić, učitelj iz Splita;
 25. Antun Kačić, učitelj iz Splita;
 26. Luka Jelenc, ravnatelj iz Ljubljane;
 27. Rudolf Dostal, strok. učitelj iz Ljubljane;
 28. Dimitrije Sokolović, učitelj iz Beograda;
 29. Vasilija Stojanovička, učiteljica iz Beograda;
 30. Dragutin Sirotanović, učitelj iz Vel. Bečkereka;
 31. Joca Oreščanin, učitelj iz Zagreba.
- Nadzorni odbor UJU.
1. Predsednik Rista Janjušević, učit. iz Beograda;
 2. Članovi: Vasa A. Simić, učit. iz Beograda;
 3. Članovi: Mileva Antonovićeva, učiteljica iz Beograda.

Iz poverjeništa UJU v Ljubljani.

+ Pov. Člane Pov. UJU Ljubljana opozarjamo na sklep pokrajinske skupščine v Ptutu glede izdaje posebne knjižice »Šolski oder«, ki se glasi: Člani pov. UJU se pozivajo, naj pošljejo tiskovnemu odseku takoj primerne rokone, igre spevoigre dialoge itd., ki jih bo tiskovni odsek pričel izdajati kot redne zvezke male knjižnice pod imenom »Šolski oder« v korist narodno prosvetnega odseka in proti primerni odškodnini avtorjem.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ 50letnica slovenjebistriškega učiteljskega društva. Pozdravni govor predsednika. Minilo je 50 let izvenšolskega kulturnega dela tuokrajnega učiteljskega društva. Čast in veselje mi je, da pozdravljam ob priliki proslave tega dogodka vse velečeniene goste kakor tudi vse tovariše in tovarišice. V imenu učiteljskega društva ključem vsem dobrodošli pri naši proslavi. 50letno izvenšolsko delovanje tuokrajnega učiteljskega društva je doneslo mnogo koristi učiteljstvu samemu, mnogo koristi šolam in šolskim občinam. Predavanja, debate, razgovori, so učiteljstvo seznanjali z novodobnimi pedagoškimi in šolskimi vprašanji, bodrili k nadaljnjemu razmišljanju in umnemu, intenzivnemu delu v šoli. Razkropljeni po raznih šolah, večkrat brez prilike razumnega inteligentnega razgovora, samotari mnogi izmed nas v oddaljenih krajih. Duševni obzor se mu pogloblja v domače razmere, a obenem zožuje. Zbranost duha mu je sicer v korist, omejevanje duševnega obzorja pa bi mu znalo biti v škodo. To škodo odvrta učiteljsko zborovanje.

Ono zbira svoje člane k sestankom, kjer se podavaio nove misli, kjer se ob izražanju raznih mnenj bistrijo pojmi, da izgineva enostransko mišljenje, ki ga rada ustvaria duševna samota. Konjur je lasten napredek srčna zadeva, ta se oklepa učiteljskega društva kot neobhodno potrebne duševne opore.

S hvaležnostjo se danes spominjamo onih mož, kateri so nam pred 50 leti ustanovili naše društvo. Od teh tovarišev še žive 3. (Nadučitelji v pok. Unger v Mariboru, Moge v Št. Lovrencu in Majhen v Studencih). Želim vsem našim najstarejšim veteranom, da jim v miru in sreči poteko življenja dnevi.

V slogi je moč. Vsak posamič izmed nas ne šteje, ne velja dosti. Združeni pa smo faktor katerega je treba upoštevati.

Misel enega izmed nas je pač misel posameznika. Ako pa postane misel nas vseh postane lahko splošno mnenje, ako io razširjamo vsi. Znanje enega izmed nas prinaša korist njegovemu šolskemu okolišu; ako pa se razširi to znanje potom učiteljskega društva med nas, koristi to 12 šolskim okolišem. Delo, ki ga vsak izmed nas opravlja, je koristno, važno a je delo enega; kar pa stori učiteljsko društvo, je delo 51 inteligenc, je torej vsestransko preudarieno in smotreno. Kar smo prejeli od naših prednikov, moramo spoštljivo izročiti našim naslednikom. Skrbeti, delati nam je zato da združimo naše društvo pri svojih zborovanjih vse učitelje našega okraja k skupnemu duševnemu delu in izpolnitve vsakega izmed nas v pedagoškem, metodiskem in življenieznanstem oziru. Združevati nas mora v medsebojnem priateliskem spoznanju in ljubezni, da bomo čim najboljši učitelji-vzgojitelji, dobri tovariši, sploh dobri ljudje.

Naše društvo mora vzgojevati vse mlade novodošle moči v resne zanesljive de'avce v dobre priateljske tovariše.

Tako urejeno učiteljsko društvo bo najlepši spomenik onim, ki so nam pred 50 leti ustanovili naše društvo. Blag jim spomin! Nam pa, ki stojimo danes na njihovem mestu, nam pa zaključem: Čvrsto na delo tovariši kakor dosedaj da nam društvo vztraja in se razvija do uspešne popolne izvršitve svoje naloge.

+ SLOVENJEBISTRISKO UČITELJSKO DRUŠTVO JE SLAVILO PETDESETLETICO DRUŠTVENEGA OBSTOJA V PRIJAZNIH STUDENCIH DNE 2. JUNIJA 1923.

S prijetnim zadoščenjem so zborovalci opazili na cerkvenem stolpu, na šoli in na nekaterih zasebnih poslopih zastave v nozdrav prišlecem.

V lepi studenjski cerkvi je ob 10. uri g. župnik Čede daroval tihó mašo za umrle člane našega društva. Nato smo se zbrali v lepo okrajeni šolski sobi k slavnostnemu zborovanju, ki ga je otvoril društveni predsednik tovariš Karbaš ob navzočnosti nadzornikov g. Lichtenwallnerja, g. Černeja in g. Koronca, g. župnika Čedeja, tov. Kržiča kot zastopnika konj. učit. društva, gostov tovarišice Negovetičeve, g. Svetlinove, gđc. Logarjeve, g. Vrtovškove in g. Fabičeve in članov domačega učiteljskega društva.

Predsednik prirčno pozdravlja navzoče ter prečita čestitke častnega člana g. dr. Bezjaka, nadzornikov g. Jurkota in g. Flereta, častnih članov in bivših dolgoletnih predsednikov tov. Polanca in tov. Sabatija, tovarišev Tomažiča, Vodenika in Kregarja ter v izbranih besedah oriše pomen učiteljskega društva ter omenja, da izmed ustanoviteljev slovenjebistriškega učiteljskega društva še žive tovariši: Majhen v Studencih, Kristl v Slovenski Bistrici, Unger v Mariboru in Moge v Sv. Lovrencu. V svojem govoru povdarja da bo najlepši venec spomina živim kakor umrlim ustanovnikom našega društva če vsi delujemo v društvu, ki nat vztraja in se razvija do uspešne popolne izvršitve svoje naloge.

Z navdušenimi besedami se spominja Njega Veličanstva kralja Aleksandra in kraljice Marije ter pozove navzoče, da zapoje »Bože pravde«.

Nadzornik gosp. Lichtenwallner pozdravlja društvo v imenu pristojne oblasti, čestita mu na peldesetletnem plodnosnem delovanju na stanovskem in kulturnem polju omenja med drugim, da je zgodovina učiteljskega društva zgodovina neprestano in izpopolnjevanju stremčega in za svoje pravice se borečega stanu ter bodri mlade tovariše in tovarišice, naj se tesno oklepajo organizacije, češ, čimboi se razvija kulturno in politično življenje kakega naroda, tem manj doseže poedinec tem bolj rabi opore in združitve.